

Carta Encíclica *Laudato si'* (Lloat sigueu) del papa Francesc

RESUM I PISTES PER A UNA REFLEXIÓ PERSONAL O EN GRUP (O PER A UN RECÉS)

Amb data 24 de maig de 2015, el papa Francesc ha publicat aquesta encíclica. Inspirant-se en el càntic de les criatures de sant Francesc d'Assís, constata que la "germana terra" clama per l'ús irresponsable, l'abús dels béns i l'espoli que pateix. La nostra oprimida i devastada terra es troba entre els pobres més abandonats i maltractats. Sant Francesc és l'exemple d'aquesta ecologia integral, viscuda amb alegria i autenticitat. Document cridat a formar part de la Doctrina Social de l'Església, fa una crida ètica i moral, en diàleg amb tota la família humana, per protegir aquesta casa comuna (ecologia = coneixement de la casa, "oikos"), per canviar les coses, buscant un desenvolupament sostenible integral per tenir cura del planeta i construir un futur millor.

1. El que està passant a la nostra casa

Després d'una època de confiança irracional en el progrés i la capacitat humana, ara creix la consciència, la sensibilitat i també la preocupació pel que està passant:

- La **contaminació** que afecta la salut de les persones, la cultura del rebuig que desaprofitada i no recicla, el canvi climàtic i l'escalfament del planeta, les migracions d'animals... Cal un canvi d'estil de vida, de producció i de consum.
- L'esgotament dels recursos naturals, especialment de **l'aigua**. No es pot sostenir l'actual nivell de consum, ja que hi ha més demanda que oferta. Això comporta el risc de privatitzar aquest recurs escàs, i provoca una mala qualitat de l'aigua per als més pobres.
- **Pèrdua de la biodiversitat**: selves i boscos, extinció d'espècies, oceans, barres de corall... Cal preservar els ecosistemes, pulmons del planeta. Però pesen més els interessos econòmics internacionals.
- Això provoca una **deterioració de la qualitat de vida i degradació social**: creixement desmesurat i desordenat de ciutats insalubres, privatització dels espais naturals, exclusió social, violència...
- Hi ha una **injustícia planetària**: l'ambient humà i l'ambient natural es degraden junts, i això afecta els més febles i els pobres. Hi ha un "**deute ecològic**" entre el Nord i el Sud per l'ús desproporcionat dels recursos naturals dels països pobres per un pervers sistema comercial internacional.
- La reacció internacional és feble. I molts continuen pensant que el mite del progrés i la tècnica resoldrà el problema sense reflexió ètica. **La solució no és la reducció de la natalitat**, sinó un desenvolupament integral i solidari que freni el consumisme extrem i selectiu d'uns pocs que esdevé insostenible.

La degradació de la naturalesa és causada per una explotació incontrolada que brolla de l'ambició i de l'interès egoista dels qui tenen el poder sobre la tècnica i els mitjans de producció.

2. L'Evangelí de la creació

La fe cristiana ofereix una llum complementària a altres ciències i disciplines en diàleg: unes motivacions per a la cura de la natura i dels germans més fràgils; les conviccions cristianes exigeixen un compromís ecològic.

- La saviesa dels relats bíblics, especialment la teologia de la Creació. Déu creà tota la natura i l'ésser humà; “i tot era molt bo” (Gn 1,25.31). **L'existència humana es basa en tres relacions connectades: amb Déu, amb els altres, i amb la terra. Quan es trenquen, la creació es desnaturalitza, i apareix el pecat.**
- No som déus, la terra ens precedeix i ens ha estat donada: “Sotmeteu la terra, domineu els animals” (Gn 1,26-29) no significa explotació salvatge, sinó que “Déu va posar l'home al jardí de l'Edén perquè el conreés i el guardés” (Gn 2,15). Cal respectar les lleis de la natura, fer-ne un ús responsable: treballar, llaurar, forjar; custodiar, protegir, preservar.
- **Totes les criatures tenen un valor perquè Déu les ha creades per amor i són objecte de la seva tendresa.** Ell hi ha posat un ordre i un dinamisme que cal respectar, el fi últim de l'univers és la plenitud de Déu. Per això la creació lloa el Déu creador (Salms 104, 148...).
- **Totes les criatures estan en harmonia i mostren la presència de Déu** (Càntic de sant Francesc). **Tots els éssers estem units en una comunió universal:** la unió amb els éssers naturals va unida a la preocupació pels éssers humans (exemple: tràfic d'animals – tràfic de persones).
- La terra és una herència comuna i els seus fruits han de beneficiar tothom. El cris-

tianisme subordina el dret a la propietat privada a la destinació universal dels béns (**la propietat privada no és absoluta sinó que té una funció social**). El medi ambient és un bé col·lectiu, patrimoni de la humanitat i responsabilitat de tots.

- **La mirada de Jesús:** atent a la natura i la contempla (Jn 4,35); Déu estima la creació (Lc 12,6; Mt 6,26).

La situació actual és fruit d'una manera d'entendre la vida i l'acció humana que s'ha desviat i que contradia la realitat fins a danyar-la:

3. L'arrel humana de la crisi ecològica

- **El paradigma tecnocràtic** ha dominat la natura i ha produït grans avenços, però també molts mals. El poder domina l'economia, la política i la vida de les persones; és molt gran, i és perillós. No es pot creure en el creixement il·limitat, no hi ha disponibilitat infinita de recursos. **Cal una regulació ètica, uns valors, una responsabilitat, una consciència dels límits.** La cultura ecològica vol dir una resistència de la llibertat humana que limiti, orienti la tècnica i la col·loqui al servei d'un altre progrés. La gent es va adonant que l'avanç de la humanitat vers un futur feliç no es pot assolir només amb el progrés de la ciència i la tècnica.
- **L'antropocentrisme modern** exagerat afebleix el valor del món i el vol domi-

nar sense límits. No només no es respecta el valor de la natura, sinó del pobre, del discapacitat, de l'embrió humà... La modernitat ha portat una **crisi ètica, cultural i espiritual**. De vegades es demana respecte a la natura i alhora es justifica l'avortament. El **relativisme ètic** fa que no hi hagi veritats objectives ni principis sòlids i tot depengui

de l'assoliment dels propis interessos immediats. Compte amb els experiments amb animals i vegetals (transgènics)! Cal una valoració ètica dels objectius i límits.

4. Una ecologia integral

Ja que tot està relacionat, cal una ecologia integral que incorpori les dimensions humana i social:

- **Ecologia ambiental** (relació entre la natura i la societat que l'habita, hi estem inclosos), **econòmica** (personal i comunitària) i **social** (salut de les institucions).
- **Ecologia cultural**: patrimoni històric, artístic. Cal tenir cura de les riqueses culturals de la humanitat, especialment les cultures locals. La varietat cultural és un tresor, cal preservar els drets dels pobles i les cultures. També és greu l'extinció d'una cultura.
- **Ecologia de la vida quotidiana**. Els escenaris influeixen en la qualitat de vida: els habitatges dignes, els barris humans... donen cohesió social; en canvi, la precari-

etat desarrela i provoca conductes violentes. Cal tenir cura del lloc comú, el paisatge urbà o rural, el transport públic...

- L'ecologia humana és inseparable del **bé comú**: drets de la persona, desenvolupament integral, benestar social, família, pau social...
- **Justícia intergeneracional**: ¿com deixarem el planeta a les generacions futures? (¿prediccions catastròfiques?)

Grans camins de diàleg que ajudin a sortir de l'espiral d'autodestrucció en què ens estem submergint:

5. Algunes línies d'orientació i acció

- diàleg sobre el medi ambient en la **política internacional**. Cal buscar un consens que afavoreixi una agricultura sostenible i diversificada, formes renovables i poc contaminants d'energia, gestió més adequada dels recursos forestals i marins... en cimera mundial, convencions, convenis...
- diàleg cap a **noves polítiques nacionals i locals**: polítiques **valentes** per planificar, coordinar, vigilar, sancionar... que fomentin formes d'estalvi d'energia, de reciclatge... (de vegades en contra dels interessos i fins i tot amb poca acceptació pels ciutadans).
- diàleg i transparència en els processos de decisió; política i economia en **diàleg** per a la plenitud humana, **pensant i prioritant el bé comú**.
- **diàleg entre les religions** (intern de cada religió, entre elles), i també **amb la ciència, fent una aportació ètica** des de la fe a la ciència que tota sola no pot explicar-ho tot.

6. Educació i espiritualitat ecològica

Pistes per al canvi d'actituds i formes de vida (desafiament cultural, espiritual i educatiu):

1 Apostar per un altre estil de vida, alternatiu al consumisme compulsiu (compres i despeses innecessàries, suposada llibertat per consumir, egoisme col·lectiu). L'obsessió per un estil de vida consumista reflecteix la buidor del cor.

2 Educació per a l'aliança entre la humanitat i l'ambient. El progrés i l'acumulació d'objectes i plaers no donen sentit i goig al cor. Calen nous hàbits, una nova sensibilitat ecològica i un esperit generós. **Una educació que recuperi l'equilibri ecològic: amb un mateix, amb els altres, amb la natura, amb Déu.**

Són importants els petits gestos quotidians, el paper educatiu de la família. També l'Església ha d'educar en l'austeritat responsable, la contemplació agraïda del món, la cura de la fragilitat dels pobres i l'ambient.

3 Conversió ecològica. A partir de l'Evangeli poden fomentar-se unes línies d'espiritualitat que fomentin: la sana relació amb totes les coses creades, la gratitud i la gratuïtat, la comunió universal amb totes les creatures, el valor de cada creatura que reflecteix alguna cosa de Déu, l'ordre i el dinamisme amb què Déu ha creat el món i que cal respectar (cap.2).

4 Goig i pau. L'espiritualitat cristiana proposa una forma alternativa de vida, amb un estil profètic, contemplatiu: **la sobrietat**, que allibera (desenganxa) del consum, permet valorar i agrair les coses, retorn a la simplicitat, permet desenvolupar altres plaers que omplen

més i donen goig i pau interior. Per exemple, la benedició de taula.

5 Amor civil i polític. La capacitat de convivència i de comunió que porta la fraternitat universal, l'amor a la societat i el compromís pel bé comú. Amb petits gestos.

6 Signes sacramentals i repòs celebratiu. Els sagraments mostren com la natura és assumida per Déu i es converteix en medicació per acostar-nos a ell: aigua, llum, oli... Sobretot en l'Eucaristia: Déu es fa menjar, el pa esdevé Déu. El diumenge com a dia de repòs, de lloança, de comunió, de contemplació agraïda, dia de la nova creació; esdevé una **invitació a refer les relacions amb nosaltres mateixos, amb Déu, amb els altres i amb la natura.**

7 La Trinitat i la relació entre les criatures. Pare, Fill i Esperit Sant són un dinamisme d'amor; el Pare crea en el Fill per l'Esperit. També en tota la creació hi ha una relació d'amor, tot està connectat. **Cal una espiritualitat de la solidaritat global que brota de la Trinitat.**

8 Reina de totes les coses creades. Maria, la mare, té cura amb afecte i dolor maternal d'aquest món ferit (i també sant Josep).

9 Més enllà del sol. Cal una mirada al futur amb esperança a la vida eterna, quan contemplarem la bellesa de Déu i de les creatures en plenitud.

Qüestions per a la reflexió:

1. ¿Creus que hi ha prou consciència del problema ecològic? ¿Tenim actituds prou responsables?
2. ¿Quins elements de la fe cristiana ajuden a promoure la consciència ecològica? De tot el que es diu al capítol 2, ¿què en destacaries? ¿O què t'ha sorprès perquè t'ha resultat nou?
3. ¿Quins compromisos podem prendre a partir del que diu el papa? ¿Hi ha algun element del capítol 6 que et sembla especialment rellevant?

Llegeix i fes pregària a partir de les cites del capítol 2. Pots fer servir també: el càntic de les criatures de Sant Francesc d'Assís (targetó MD), el full verd amb les dues pregàries que el mateix papa afegeix al final de l'encíclica i altres textos bíblics.